

Slovensko-angleški prevajalni sistem

Miro Romih, Peter Holozan

Amebis d.o.o.

Bakovnik 3, 1241 Kamnik, Slovenija

miro.romih@amebis.si, peter.holozan@amebis.si

Eno od področij, kjer potrebe presega zmožnosti, je prevajanje slovenskih besedil v tuje jezike in obratno. Prihajajoče politične in ekonomske integracije potrebe bo prevajanju še posebej povečujejo. Zato se zdi to področje ena perspektivnejših vej jezikovnih tehnologij. Seveda pa je pred tem potrebno pripraviti in zgraditi ustrezno infrastrukturo, ki sploh omogoči razvoj in izdelavo uporabnega orodja za pomoč pri prevajanju oz. prevajanje samo.

Prevajalni sistemi se po načinu delovanja v grobem delijo v dve skupini. Na eni strani so sistemi s pomnilnikom prevodov, ki so jezikovno sicer neodvisni, zato pa toliko bolj omejeni na ozko področje uporabe. Zahtevajo precej predhodnega polnjenja slovarske baze, za splošno rabo in predvsem ljudi s slabim znanjem tujega jezika pa niso primerni. Na drugi strani so t. i. prevajalniki, ki lahko prevedejo poljubno besedilo brez posebnega predhodnega polnjenja slovarske baze, seveda pa kvaliteta tako prevedenega besedila lahko precej niha. Ker so jezikovno odvisni, in to za vsak par jezikov posebej, je njihov razvoj dolgotrajnejši in zahtevnejši. V splošnem predstavljajo večjo pomoč ljudem s slabšim znanjem tujega jezika, kljub temu pa so lahko tudi v veliko pomoč profesionalnim prevajalcem, saj si z njimi lahko precej pohitrijo delo.

Prevajalni sistem PRESIS je prevajalnik, ki ima vgrajen tudi pomnilnik prevodov. Zaradi tega je lahko primeren za različne skupine uporabnikov. Za zdaj je edina smer prevajanja iz slovenščine v angleščino, kasneje pa bomo po zmožnostih dodajali nove jezikovne pare. Tudi funkcionalno prva verzija še ne omogoča vrste dodatnih funkcij, ki jih imajo tovrstni tuji programi, ampak le osnovne, ki omogočajo kolikor toliko solidno prevajanje z upoštevanjem osnovnih slovničnih pravil obeh jezikov.

PRESIS je zgrajen modularno, kar bo kasneje omogočilo lažje dodajanje novih jezikovnih parov in funkcij. Prevajalno jedro sestavljajo stavčni analizator, ki stavke izvornega jezika poskuša čim bolj morfološko, sintaktično in pomensko obdelati, osrednji del za pretvorbo besed, besednih zvez in stavkov v ciljni jezik, ki deluje s pomočjo splošnega in uporabnikovega slovarja, ter stavčni sintetizator, ki poskuša prevedene dele stavka oblikovati po pravilih ciljnega jezika.

Da bi čim bolj zadostili potrebam uporabnikov, PRESIS vsebuje več programov z različnimi uporabniškimi vmesniki, ki delujejo na različnih sistemih in uporabljajo isto prevajalno jedro. Ker zasnova celega sistema oz. njegovih programov temelji na strukturi odjemalec-strežnik, lahko prevajalno jedro po potrebi integriramo v različne aplikacije, tako spletne, mobilne, mrežne...

Problemov, ki jih je potrebno rešiti pri tako zahtevnem sistemu, je precej. Nekaterih se zavedamo že danes, in jih bomo poskušali čimprej rešiti, nekateri se bodo pokazali šele pri uporabi sami. Postopno izboljševanje različnih delov programa in slovarskega dela, ki že zaradi spreminjanja jezika verjetno ne bo nikoli končano, pa bo prej ali slej prineslo rezultate, s katerimi bodo zadovoljni tudi najzahtevnejši uporabniki.